מסורת השי"ס

גמ' ג) [תמורה לג: נכורות לז:] 3) מדות לה. לעיל פה: ג) [מופסקת דתמורה פ"ק תמורה לג. 7) מופסקת דעוקצין פ"ג נכורות ט: רש"י ס) ר"ן ממימרא 1) ר"ן בפ"ב דכריתות כו:

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה ואם כל בהמה טמאה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה הוי הדר וכו' ממאי דאמר עיפורת. מלא עופות נמחק:

הגהות צ"ק

[א] נלו כני מוכלא ניתנו: [ב] שם כל בהמה טמאה: [ג] וממני לאמר מנחות ונסכים ותיבת עופות ים למחוק דשמואל לא קאי אלא אמנחות ונסכים: [ד] ולרשינן בפ"ב דכריתות: [ה] מתניתא ובקע בו ובפ"ק דבכורות ובקע בו: [ו] לאמאלה: [ז] המקורה ליה גזכרין דומיא: [ח] בנאה בחוך ביתו הרי זה לא מעל עד שיהיו: [ט] עפקינן ולכך כשנותנו למזרח יוצא הקולדום טולו למולין שהרי מוליאו: [י] לאמאלה: [כ] ומניהו מוחר לבקע בו לכתחלה משמע דליכ למולין מיהו נלאה מש"ס שבעלים הקדש:

הגהות

גמ' אתה אומר בבעמ שנפדין. כל"ל וכן לקמיה. לו בל"ל שיפלו: (רש"ם)

רש"י ד"ה חוץ ממנחת חוטא. ודרשינן בפרק בתרא דבריתות בר. כל"ל והוא שם (מ:): (רש"ם)

תורה אור

גמ' אן וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיי וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן:

(ויקרא כז, יא)

בן וְאִם בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה וּפָדָה בְעֶרְכֶּךָ וְיָסַף חֲמִשִׁתוֹ עָלָיו וְאִם לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכֶּךָ:

(ויקרא כז, יז)

רש"י גן וְהֵבִיא אֶת אֲשֶׁר חָטָא לַיי עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נְקֵבָה מִן הַצֹּאן כִּשְׂבָּה אוֹ שְׂעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ:

(ויקרא ה, ו)

דן וְאֶת הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ:

(ויקרא ה, י)

הן וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא מֵאַחַת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לוֹ וְהָיְתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה:

(ויקרא ה, יג)

שיטה מקובצת

ס] טמאה וגו' בבעלי מומין כו' והשאר נמחק: ג] תיבת שנטמאו נמחק: ד] משום דבטהורין: ה] מתיבות דעצים ולבונה עד משוה להו אוכלא נמחק: ס] מתיבות ואע"ג דקדושת דמים כו' עד וטהורים הם נמחק: ו] דאמרי. ר' אושעיא אמר: ז] אשכחן שום: ח] ואפילו בהמה שנאמר בה כו' כגון ששחטה לא: ט] ואם כל [בהמה טמאה]: י] להו מנסרן: יא] ואי הוו מפיק להו לחולין תו לא: יב] בהמה תמימה: יג] דאמר עופות ומנחות: יד] בתרא דכריתות: טו] הערלה וכו' ולכל: טז] וכיון דקודשים. עיין תוס' קדושין דף נה ע"א [ד"ה אין מועל אחר מועל]:

דמכלי שרת לא אשכחן [ז] **דבר דמיפריק.** לימא קקדש בכלי שרת ואפי' בהמה [ח] נעלם מום שנאמר בה פדיון לימא קקדשה בכלי שרת כגון שחטו לא לשמן בה פדיון: **ואם** (ט) ט] [ב] **בבהמה הטמאה וגו'.** וכתיב בתריה והעריך אותה וגו' מלמד שמעלה בה הדיוט **טמאה ממנו.**

כגון סוס וגמל וחמור: **בשהוא אומר.** למעט מתותה פרשה ומה נבהמה הטמאה ופדה וגו': מומין קבועין ועוברין מפקיד בבכורות (דף לו.): **מותיב רב הונא.** לשמואל: **עופות קדושת הגוף נינהו.** דהן עצמן קרבין ואין לריכין קדושת כלי: **אלא עצים ולבונה.** הלא קידשה בכלי וכלי שרת כי נטמאו ליפקרו דהא לאו קדושת הגוף נינהו הלא מכשירי קרבן הם הלא לאו משום דמנחות ונסכים טהורים הן נפדים והני נמי נפדים והני אע"ג דנטמאו כו': **ועצים לאו בני קבולי טומאה נינהו אלא משום חיבת הקודש.** דכתיב והבאר לרצות עליו ולבונה וה"מ כי מפקי להו [י] ומסרן ומייתן לגזירים לנקעיות יפות דמזו למערכה: **לעולם אימא לך טהורים בעלמא נפדין.** והני כטהורים דמו והייט טעמא הלא מיפקרי: **משום דלא שביחי.** ולפי שהו [יא] להו פדיון טהורין פריק להו למולין ומו הלא מפכחי גזברין מידי אחריני לגורך העבודה: **תמימים.** בהמה [יב] [ג] טהורה: **אלא למזבח.** שימכרו לגרכי קרבנות: **חוה הדר ביה.** ממאי דאמר א] [ג] (עופות) מנחות ונסכים נפדין טהורים אע"ג דלמזיין למזבח: **בדוקין.** ט"ו ע"ש: **בולן.** כל המנחות: **חוץ ממנחת חוטא.** שאפילו טהורה נפדית שהרי ממרה תורה בקרבן עולה ויורד (ויקרא ה) [ד] מתעתעו על מעלתו בכבשה או שעירה ובמורים בתיב (שם) [ה] מתעתעו ובממחה בתיב [ד] ולרשיון [ו](בפרק בתרא יד) להכי בתיב מתעתעו בכבשה דמשמע מקלת מעלתו שאם היה עשיר בשעתיה מקדש ומפרים מעות לבבשה או שעירה והעני יביא ממקלת דמי תורים או מנחה והשאר מולין ולהכי בתיב (שם) [ה] גבי עשיריה שאיפה על מעלתו דמשמע יוסף שאם היה עני ופדנה ויוסף עליה מעות ויביא כבשה או שעירה: **לרבי שמעון.** דאמר לקמן כל האסור בהנאה אינו מעלה מעלתו מולין: **הערלה.** [ז] וכל הך לישורי הנאה ניתנו:

אע"ג דנטמאו בטהורים דמו. מדלא קאמר טהורים ניתנו משמע דמקבלי טומאה אלא דלא מקבלי טומאה ותימה דבפ' כל הפסולין (זבחים דף לד.) אמרינן והאמר מר והבאר לרצות עליו ולבונה הכא במאי עסקינן כגון שקדשו בכלי ואע"ג דלגזירה דרבנן מקיק הכי אמאי נמי לא פליג הכא וי"ל דהכא מדאורייתא והכא מדרבנן והכא נמי הא קאמר עליה כמה לגו מפני להו לגזירין לגו מיתכבי מעמע דלא מקבלי טומאה מדאורייתא וקדושת כלי להכא היינו שיפוי גזירין דהכא ובקוטרם פי' הכא דמיירי בעצים שכאה במחתת כלי שרת מעל המזבח עם גחלים ולפיכך ל"ל דהבאר של שיפוי גזירין דהכא דרבנן ולא יתכן פירוש זה דבמסכת תמיד (דף כח:) משמע שהיה מוחה מן המחולות הפנימיות וגם אין לפרש דמיירי בגזירת דרבי בהקומץ רבה (לעיל דף כ:) במתנדב עצים דעצים קרבן נינהו ובעו כלי שרת דהא מסיק התם דנעשה כמי שקרבו מתירין דתנן כל שאין לו מתירין משיקדש בכלי ולרבי הא דאמרי' עצים טעונין קמילה מלמד יש להן מתירין אע"ג דבפרק הקומץ רבה (שם) אמר שהקומץ והשירים הכל למזבח מלמד קדושת כלי להכי היינו שיפוי גזירין דהכא ובעצי המערכה ומתוך לשון הקוטרם משמע דבעו כלי שרת דהא מסיק התם דעצים ולבונה נמי אע"ג דנטמאו בטהורין ממש דמו לגו דוקא מלא טהורין ממש ומ"ש וכי מפני להו לגזירין בקולדוס היכי מקדשי והא קולדוס מינו כלי שרת משמע דלא מקדשי להו לגזירין טהורין לגמרי וכטהורין דמו לגו דוקא מלא טהורין ממש ומפיק ליה מרשות הקדש ומתחלת הקדושה דמיס נכך ולפי' אין מתכוין לגזול מלא דעתו להחזיר לרשות בעלים לאחר ביקוע הא קיימא לן (ב"ק דף סא.) שוחט שלא מדעת גזלן הוי לרבנן וקס ליה כרשותיה לאפילו נתכוון להיות שוחט כלילו נתכוון לגזול דמי והא דאמר בהשוחט (ב"מ דף עט.) המשחיל קולדוס של הקדש מעל גבי טובח הרואה שבו ובאיזו מוכר לנקע בו [ל] בתחלה ומסוף משחיל שבו שהוא של חולין ומיהו נראה שעדיין הקדש מעורב בו כיון שהוא שבו שהוא של חולין ומיהו מתכוין להוליא הקולדוס מרשותו מ"מ שרי לנקע בו שהרי הגחת הביקוע כבר יצתה לחולין כיון שהיא מסורה לו והא דתמרינן גבי בית הפומר מעקלי (ערכין דף כח.) הקדישו משכיר הדר בו מעלה שכר להקדש ופריך כיון דמעל נפיק לחולין לאו כולי בית קאמר לאפוי קולדוס כה"ג לא היה יולא לחולין אם הסכיר לאחיהו קולדוס של הקדש מידי דהוה ממשחיל שלא הסכר לבדו הוא דילא לחולין וכרוב ספריס נמי כתוב נפיק שכר לחולין: **פיגל במנחה לרבי שמעון אינו מטמא טומאת אוכלין.** ומפרש טעמא משום דאוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים אין קרוי אוכל ומוקי לה בשאקדשה לאקדשה במחובר שלא היה לה שעת הכושר לטהורין אין נפדין וע"כ עולה

דמכלי שרת לא אשכחן דמיפריק ובעל מום היכא איקרי טמא דתניא[ו] [א]ואם כל בהמה טמאה [ט] אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' בבעלי מומין שנפדין הכתוב מדבר אתה אומר בבעלי מומין שנפדו או אינו אלא בבהמה טמאה ממש כשהוא אומר [ב]ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך הרי בהמה טמאה אמורה הא מה אני מקיים ואם כל בהמה טמאה בבעלי מומין שנפדו הכתוב מדבר יכול יפדו על מום עובר ת"ל אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' מי שאינה קריבה לה' כל עיקר יצתה זו שאינה קריבה היום וקריבה למחר מותיב רב הונא בר מנוח [א]העופות והעצים והלבונה וכלי שרת [ג] שנטמאו אין להן פדיון שלא נאמר פדיון אלא בבהמה בשלמא עופות קדושת הגוף נינהו ולא נאמר אלא בבהמה אלא עצים ולבונה וכלי שרת ליפקרו אלא לאו משום [ג] דטהורין בעלמא אין נפדין והני נמי אע"ג דנטמאו בטהורים דמו [ד] דעצים ולבונה [א] לאו בני אשויי אוכלא נינהו אלא חיבת הקודש משוה להו אוכלא דעצים כמה דלא משפי להו לגזירין לא מיתכשרי לבונה נמי כמה דלא קידשה בכלי שרת לא מיתכשרה כלי שרת נמי הואיל ואית להו טהרה במקוה לא לעולם אימא לך טהורין בעלמא נפדין והני משום דלא שביחי הוא בשלמא לבונה וכלי שרת לא שביחי אלא עצים מישכח שביחי עצים נמי כיון [ג]דאמר מר כל עץ שנמצא בו תולעת פסול לגבי מזבח הילכך לא שביחי אמר רב פפא אי שמיעא ליה לשמואל הא [ג]דתניא [ב] המתפים תמימים לברק הבית אין פודין אותן אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם [ס] ואע"ג דקדושת דמים נינהו אין נפדין הואיל וטהורים הם הוה הדר ביה ולא היא שמיעא ליה ולא הדר ביה לאו אמרת התם כיון דלא שביחי לא מיפרקי הכא נמי כיון דשביחי מומין דפסלי בבהמה דאפי' בדוקין שבעין נמי פסלי הילכך לא שביחי רב כהנא אמר טמאין נפדין טהורין אין נפדין וכן א"ר אושעיא טמאין נפדין טהורין אין נפדין איבא דאמרי [ו] א"ר אושעיא אפי' טהורין נפדין רבי אלעזר אומר [ג]כולן טמאין נפדין טהורין אין נפדין [ד]חוץ מעשירית האיפה של מנחת חוטא שהרי אמרה תורה מחטאתו על חטאתו אמר רבי אושעיא שמעתי פיגל במנחה לרבי שמעון אינו מטמא טומאת אוכלין [ז]דתנן הערלה וכלאי הכרם

להכי נמנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל [ח] עד שידור מחשיב שוה פרוטה ופריך עלה הש"ס בפרק במה מעלה (דף כ.) ובפרק קמא דחגיגה (דף י:) מכדי מיגזל גזלה מה לי הוא מה לי חבירו ומשני בגזבר המסורות לו מבני בנין עסקינן [ט] ולכך יולא הקולדוס כולו לחולין כשנותנו לחבירו שהרי מוליאו כולו מרשות הקדש אבל כשמנקע בו והוא סבור שהוא שלו אינו מוליאו מרשות הקדש אלא לאחר שיגמר הקיקוע כיון דגזבר הוא ועדיין בידו אינו יולא מרשות הקדש ולכך מועלין כולן שאין הקולדוס ממהלך על ידי הביקוע אבל חיים בעלמא שאינו סבור שהוא שלו כי מנקע בית מיגזל גזליה ומפיק ליה מרשות הקדש ומתחלת הקדושה דמיס נכך ולפי' אין מתכוין לגזול מלא דעתו להחזיר לרשות בעלים לאחר ביקוע הא קיימא לן (ב"ב דף סא.) שוחט שלא מדעת גזלן הוי לרבנן וקס ליה כרשותיה לאפילו נתכוון להיות שוחט כלילו נתכוון לגזול דמי והא דאמר בהשוחט (ב"מ דף עט.) המשחיל קולדוס של הקדש מעל גבי טובח הרואה שבו ובאיזו מוכר לנקע בו [י] בתחלה ומסוף משחיל שבו שהוא של חולין ומיהו נראה שעדיין הקדש מעורב בו כיון שהוא שבו שהוא של חולין ומיהו מתכוין להוליא הקולדוס מרשותו מ"מ שרי לנקע בו שהרי הגחת הביקוע כבר יצתה לחולין כיון שהיא מסורה לו והא דתמרינן גבי בית הפומר מעקלי (ערכין דף כח.) הקדישו משכיר הדר בו מעלה שכר להקדש ופריך כיון דמעל נפיק לחולין לאו כולי בית קאמר לאפוי קולדוס כה"ג לא היה יולא לחולין אם הסכיר לאחיהו קולדוס של הקדש מידי דהוה ממשחיל שלא הסכר לבדו הוא דילא לחולין וכרוב ספריס נמי כתוב נפיק שכר לחולין: **פיגל במנחה לרבי שמעון אינו מטמא טומאת אוכלין.** ומפרש טעמא משום דאוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים אין קרוי אוכל ומוקי לה בשאקדשה לאקדשה במחובר שלא היה לה שעת הכושר לטהורין אין נפדין וע"כ עולה

מסכת מכשירין

פרק ג' המשך משנה ד'

הַמְּטַמֵּא בְּחוּל, הֲרֵי זֶה בְּכִי יֵתֵן. מַעֲשֶׂה בְּאַנְשֵׁי הַמָּחוֹז שֶׁהָיוּ מְטַמְּאִין בְּחוּל, אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים, אִם כָּךְ הָיִיתֶם עוֹשִׂים, לֹא עֲשִׂיתֶם טָהֳרָה מִיָּמֵיכֶם:

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ו מהל' מיסורי מזבח הל"כ:

ד ב מיי' פ"ב מהל' ערכין ותמורין הל"ה:

ה ג ד מיי' פ"ו מהל' מיסורי מזבח הל"ב:

רבינו גרשום

דמכלי שרת לא אשכחן דמיפריק: הרי בהמה טמאה אמור. דמקדישין בהמה טמאה כגון פרד סוס גמל חמור: הא מה אני מקיים אם כל בהמה טמאה וכו'. [ו]וק"ל ר' כל היכא דכתיב בגמ' ירעו עד שיסתאבו היינו עד שיוממו דנפקא לן מהכא דבעל מום איקרי טמא: אלא עצים ולבונה וכלי שרת. אם איתא דטהורין בעלמא נפדין כדקאמר שמואל הני נמי ליפקרו דהני אין בהן קדושת הגוף כל כך דאין באין בכלל עצמן כמו העופות אלא לאו ש"מ דמשום הכי אין להו פדיון דטהורין בעלמא מנחות ונסכים טהורין אין נפדין: והני נמי אע"ג דנטמאו כטהורין דמו דעצים ולבונה לא אשכחן להו טומאה בפירוש אלא דקא מרבינן להו מן חיבת הקדש ועצים ולבונה משום חיבת הקודש. (אמר) רב (פפא) [כהנא] [אמר] (סבר) טהורין אין נפדין המנחות והנסכים: שהרי כתיב במנחת חוטא על חטאתו ואפשר למכתב מחטאתו מאי על חטאתו דאית ליה דין חטאת דאינה נפדית אפילו טמאה כדתנן בתמורה ושאבדה ונמצאת בעלת מום תמות ובעלת מום היינו טמאה כדאמרן: פיגל בבמנחה. כגון שקמץ על מנת להקטיר קומצה למחר או לאכול שיריה למחר: לר' שמעון. דהאי מתניתין דערלה: אין מטמאין טומאת אוכלין. הני שירים משום דלא הוה להו שעת הכושר כדמוקמינן לקמן כגון דאקדשינהו לחטים דמנחות במחובר:

ו) תוי ד"ל ומעתין מיהו דכל היכא לפיתמר כגמרא וכו'.

שיטה מקובצת (המשך)

חדושי הרגמ"ה דבטהורים בעלמא. מנחות ונסכים טהורים אין נפדין: והני נמי אע"פ שנטמאו כטהורים נינהו דעצים ולבונה לא אשכחן להו טומאה בפירוש אלא דקרא מרבי להו מן והבשר לרבות עצים ולבונה משום חיבת הקודש. (אמר) רב (פפא) [כהנא] [אמר] (סבר) טהורין אין נפדין המנחות והנסכים: שהרי כתיב במנחת חוטא על חטאתו [ואפשר למכתב מחטאתו מאי על חטאתו] דאית ליה דין חטאת דאינה נפדית אפילו טמאה כדתנן בתמורה [דף כא ע"א] ושאבדה ונמצאת בעלת מום תמות ובעלת מום היינו טמאה כדאמרן: פיגל בבמנחה. כגון שקמץ ע"מ להקטיר קומצה או לאכול שיריה למחר: לר"ש. דהאי מתני' דערלה לא מטמא טומאת אוכלין. הני שירים משום דלא הוה להו שעת הכושר כדמוקמינן לקמן כגון דאקדשינהו לחטים דמנחות במחובר: עכ"ל הרגמ"ה: